

Nr 242.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till aktieteckning i aktiebolaget Aerotransport jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 107.)

Till Konungen.

I propositionen nr 195 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 14 mars 1947, föreslagit riksdagen att till Aktieteckning i aktiebolaget Aerotransport under fonden för statens aktier för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 14 055 200 kronor.

I förevarande sammanhang har riksdagen till behandling förehaft de likalydande motionerna I: 247 och II: 372, i vilka hemställts, att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 195 måtte anhålla hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville utfärda sådana direktiv för de statliga bolagens investeringsverksamhet, att riksdagens möjlighet till realprövning av dessa investeringar tillvaratages.

Av den i propositionen lämnade redogörelsen framgår, att till prövning föreliggande följande äskanden för tillgodoseende av ABA:s kapitalbehov, nämligen *dels* anvisande av investeringsanslag i luftfartslånefonden å tillhoppa 36 000 000 kronor, *dels ock* anvisande av investeringsanslag i fonden för statens aktier å 14 055 200 kronor.

ABA har vid upprättandet av en med skrivelse den 27 februari 1947 till Kungl. Maj:t överlämnad promemoria räknat med att villkoren för lån ur luftfartslånefonden skola ändras i syfte att medgiva bolaget upptaga lån intill 9/10 av byggnadsvärdet. Departementschefen har emellertid icke ansett sig böra nu underställa riksdagen förslag om ändrade belåningsgrunder. Vid sådant förhållande minskas bolagets i promemorian förutsatta lånemöjligheter med omkring 4 000 000 kronor från 31 000 000 kronor till 27 000 000 kronor. Ett bifall till den av Kungl. Maj:t föreslagna investeringen i luftfartslånefonden innebär alltså, såvitt riksdagen kunnat finna, att ett belopp av (36 000 000 — 27 000 000 =) 9 000 000 kronor efter tillgodoseende av ABA:s anspråk på lån enligt nu gällande villkor stå till förfogande såsom en reserv för mötande av ytterligare lånebehov för ABA eller för andra lufttrafikföretag.

Av nu äskade belopp erfordras, såvitt riksdagen kunnat finna, i runt tal (36 000 000 + 14 055 200 — 9 000 000 =) 41 000 000 kronor för finansiering av engagemang, som ABA iklätt sig utan att dessförinnan hava berett statsmakterna tillfälle att ingå på en realprövning av behovet eller lämpligheten av investeringarna. Riksdagens vederbörande utskott har av ordföranden i bolagets styrelse erhållit närmare informationer beträffande ifrågavarande anskaffningar. Därvid har erfarits, att beslut om anskaffningarna under hand med delats chefen för kommunikationsdepartementet. Vidare har framhållits, att ABA hösten 1946 befann sig i den situation, att en omedelbar beställning av nu

ifrågavarande material var nödvändig såväl med hänsyn till konkurrensen på den internationella marknaden som för att undvika merutgifter i följd av förväntad prisstegring. Då bolaget ansåg sig kunna räkna med lån ur luftfartslånefonden intill, enligt fastställda grunder, 90 %, hade bolaget icke ansett sig böra försitta det gynnsamma tillfället att inom rimlig tid åstadkomma en erforderlig förnyelse av bolagets luftflotta. Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran i och för sig mot den anskaffning, för vars finansiering nu äskas medel, har emellertid ansett sig mot bakgrunden av vad som i förevarande fall förekommit böra ur principiell synpunkt framhålla angelägenheten av att nyinvesteringar av den storleksordning, varom här varit fråga, underställas statsmakternas prövning, innan bindande beslut fattas. Vad nu sagts synes riksdagen böra iakttagas icke blott i fråga om investeringar, som avse skola finansieras genom ökning av aktiekapitalet, utan jämväl i de fall, då finansieringen avses skola ske genom lån ur en statlig lånefond i sådant fall då för lånebehovets tillgodoseende lånefonden måste tillföras nytt kapital. Givetvis skall luftfartslånefonden under lika villkor stå till förfogande på av riksdagen fastställda betingelser för alla svenska lufttrafikföretag. Under alla förhållanden synes även i brådskande fall hinder icke behöva föreligga att beträffande ifrågakommande investeringsfrågor av nu angiven räckvidd icke blott under hand utan även formellt inhämta Kungl. Maj:ts mening. Såvitt riksdagen kunnat finna behöves därigenom de statliga bolagens handlingsfrihet i och för sig icke anses bliva beskuren; vad nu sagts gäller ju endast de fall då för investeringens finansiering Kungl. Maj:ts och eventuellt även riksdagens medverkan slutligen erfordras.

Mot anvisande av i det föregående angivna medel under fonden för statens aktier eller luftfartslånefonden har riksdagen icke haft något att erinra.

Av det sagda framgår, att riksdagen i åtskilliga hänseenden delar de betänkligheter, som kommit till uttryck i motionerna I: 247 och II: 372. Riksdagen är emellertid icke beredd föreslå Kungl. Maj:t att utfärda så långt gående direktiv för de statliga bolagens investeringsverksamhet som motionärerna föreslagit.

Vad departementschefen vid anmälan av propositionen nr 195 i övrigt anfört har icke föranlett till någon erinran från riksdagens sida. Riksdagen har emellertid här velat framhålla, att enligt vad riksdagen erfarit, de av ABA inköpta DC 6-planen icke avses skola få högre startvikt på svenska banor än ca 35 ton.

Riksdagen får i förevarande sammanhang anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till Aktieteckning i aktiebolaget Aerotransport för budgetåret 1947/48 under fonden för statens aktier anvisat ett investeringsanslag av 14 055 200 kronor.

Stockholm den 23 maj 1947.

Med undersåtlig vördnad.
